

Na kratko o medsebojni delitvi dobrin

Rok Kralj

Naslov dela:

Na kratko o medsebojni delitvi dobrin

e-knjiga

Avtor:

Rok Kralj

e-mail: kralj.rok@gmail.com

Lektoriranje:

Urška Kosec

Slika na naslovnici:

Alan Levine, Life is Sharing (Življenje je medsebojna delitev), 2012. <https://www.flickr.com/photos/cogdog/8188824613>

Založba:

samozaložba

Kraj in leto izdaje:

Kamnik, 2015

Delo *Na kratko o medsebojni delitvi dobrin* je v skladu z načelom medsebojne delitve dobrin objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva - Nekomercialno - Deljenje pod enakimi pogoji 2,5 Slovenija. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/si/>)

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

330:17(0.034.2)

KRALJ, Rok

Na kratko o medsebojni delitvi dobrin [Elektronski vir] / Rok Kralj. - El. knjiga. - Kamnik : samozal., 2015

Način dostopa (URL): <http://www2.arnes.si/~rkralj3/Na%20kratko%20o%20medsebojni%20delitvi%20dobrin.pdf>

ISBN 978-961-91995-3-4 (pdf)

281423104

V času zaostrovanja ekonomske, družbene in okoljske krize, ki ogrožajo prihodnost človeštva, je treba razmisliti o uveljavitvi novih načel, na podlagi katerih moramo na vseh ravneh – od lokalne do globalne – obnoviti naše institucije in družbene skupnosti.

Tekmovanje za globalne dobrine, ki mu ekonomisti pravijo konkurenčnost, je v resnici ekonomska vojna, ki povzroča obsežno lakoto in revščino, številne družbene konflikte in uničenje planetarnega okolja.

Medsebojna delitev dobrin in sodelovanje sta tisti temeljni načeli, ki nas lahko vodita v prihodnost z zagotovljeno blaginjo za vse ljudi, zavladal bo mir, občutljivi planetarni ekosistem pa bo znova »postavljen« v ravnovesje.

OB USTANOVITVI DRUŠTVA ZA MEDSEBOJNO DELITEV DOBRIN

Na kratko o medsebojni delitvi dobrin

KAZALO

<u>TEMELJNI POJMI, POVEZANI Z MEDSEBOJNO DELITVIJO DOBRIN</u>	5
<u>KAJ JE MEDSEBOJNA DELITEV DOBRIN</u>	8
<u>KLJUČNI POMEN GLOBALNE DELITVE DOBRIN</u>	10
<u>EKONOMIJA DELITVE V OKVIRU LOKALNE IN DRŽAVNE SKUPNOSTI</u>	11
<u>NEKAJ PRIMEROV EKONOMIJE DELITVE</u>	13
<u>DRUŠTVO ZA MEDSEBOJNO DELITEV DOBRIN</u>	15
<u>PETICIJI</u>	16
<u>PRIPOROČLJIVI VIRI</u>	19
<u>OPOMBE IN VIRI</u>	23

TEMELJNI POJMI, POVEZANI Z MEDSEBOJNO DELITVIJO DOBRIN

Za naše nadaljnje razmišljanje najprej osvetlimo nekatere pojme, ki so povezani z medsebojno delitvijo dobrin.

Dobrina ne pomeni samo nekaj materialnega, temveč tudi nematerialnega. Vsaka aktivnost, ki jo opravimo za druge, je dobrina, prav tako, kot so hrana, voda, zdravila itd. Pomoč sosedu, starejšemu, delo v humanitarni organizaciji ali organizaciji za zaščito okolja so torej dobrine.

Javno zdravstveno varstvo, izobraževanje in socialno varstvo lahko poimenujemo **skupne javne dobrine**, za **skupne dobrine človeštva** pa lahko štejemo globalne naravne vire in tudi dobrine, ki jih ustvaril človek in bi morale biti »last« vsega človeštva (in dostopne vsem), na primer internet, znanstvena odkritja, umetniška dela.

Dobrine so torej:

- *skupne dobrine človeštva* (naravni viri, npr. voda, gozdovi, ozračje, zemlja, in družbeni viri, npr. internet, znanstvena odkritja, znanje, umetniška dela);
- *skupne javne dobrine* (npr. cestne in druge povezave, telefonska omrežja; javno zdravstveno varstvo, izobraževanje in socialno varstvo);
- *dobrine za zadovoljevanje človekovih osnovnih potreb* (hrana, zdravila, stanovanja pa tudi vse drugo, kar predstavlja nekaj »dobrega« – dobrina kot nekaj dobrega oziroma koristnega za **blaginjo** ljudi).

S tem v zvezi tudi uporabljamo besedno zvezo **medsebojna delitev dobrin**.

Blago in **storitve** so sicer prav tako dobrine, vendar s tema pojmomoma označujemo dobrine, ki so samo plačljive in so dostopne samo na trgu. **Komercializacija** je proces preobrazbe dobrin v blago in storitve ter spodbujanje njihovega nezmernega trošenja.

Nakupovanje v trgovinah in poslovanje podjetij seveda nista nič slabega, težava pa je, ko skupne dobrine, ki bi morale biti namenjene zadovoljevanju osnovnih potreb vseh ljudi, postajajo izključno trgovsko blago in storitve. Zato je proces komercializacije tako nevaren. Orožja, igralnih avtomatov in luksuznih jaht nikakor ne moremo šteti med dobrine, temveč vedno med (večinoma nepotrebno) blago.

Medsebojna delitev dobrin in trgovina ter podjetništvo se ne izključujejo, o medsebojni delitvi govorimo predvsem v povezavi z zadovoljevanjem **človekovih osnovnih potreb** (po hrani, vodi, stanovanju, zdravstvenem in socialnem varstvu ter izobraževanju). Tržni mehanizmi danes v zadostni meri zadovoljujejo samo potrebe manjšega dela svetovnega prebivalstva, čeprav je dobrin dovolj za vse prebivalce sveta (1); zato potrebujemo medsebojno delitev dobrin.

O medsebojni delitvi dobrin ne smemo razmišljati tako: »Jaz tebi nekaj – ti meni nekaj drugega v zameno«. (2) Ko nekaj delimo z drugimi (materialno ali nematerialno dobrino oz. svojo dejavnost – energijo), se nam naš »prispevek« lahko povrne v nekem drugem času, v neki drugi obliki in/ali od nekoga povsem drugega. Na primer: ko smo starši, delimo s svojimi otroki predvsem v eni »smeri«, ko smo starejši in nemočni, je »smer« nasprotna ali pa nam naš prispevek »povrne« družba v obliki pokojnine in brezplačnega javnega zdravstva (kar se zdaj na žalost pospešeno komercializira oziroma uničuje).

Zato tudi **globalna delitev dobrin** ne pomeni »zamenjevanja« dobrin med državami. V začetni fazi vzpostavitve tega mehanizma bodo »dobivale« predvsem revnejše države, a ob njihovi vnovični oživitvi bodo dobrine krožile v veličastnem »krogotoku življenja«. Tako deluje narava, narava JE medsebojna delitev dobrin.

Zakaj »medsebojna«

Ker ima beseda *delitev* (prevod iz ang. besede *share*) v slovenščini več pomenov, med drugim tudi »iz celote delati, napravljati dele«, kar na primer pomeni »deliti ljudi na dobre in slabe«, želimo s prilastkom *medsebojna* poudariti vzajemnost in dobrohotnost procesa delitve: »ne imeti česa sam, ampak skupaj s kom«, »dajati kaj od svojega«, »darežljivo deliti«, »vedno je našel koga, da je delil z njim«. (3) V prihodnje bo verjetno prevladala zgolj beseda *delitev* kot temeljno načelo ekonomskih in družbenih odnosov v sleherni človeški skupnosti.

O načelu medsebojne delitve dobrin in ekonomiji delitve

Ko govorimo o medsebojni delitvi, je dobro razločevati pojma *načelo medsebojne delitve dobrin* in *ekonomija delitve*. (4)

Načelo medsebojne delitve dobrin (*the principle of sharing*)

Načelo oziroma princip (5) medsebojne delitve dobrin izhaja iz razumevanja, da vsi ljudje, kljub vsem razlikam med nami, pripadamo eni veliki družini – človeštvu, ki si deli skupni dom – planet Zemljo.

Zemeljske dobrine potemtakem pripadajo vsem ljudem in omogočajo zadovoljevanje njihovih osnovnih potreb.

Medsebojna delitev je eno izmed temeljnih načel delovanja človeške družbe, ki ga lahko postavimo ob bok načelom pravičnosti, svobode in bratstva.

Ekonomija delitve (*sharing economy*)

Besedna zveza ekonomija delitve označuje uveljavljanje načela medsebojne delitve v ekonomskem in družbenem življenju ljudi. Gre za praktična vprašanja, kako organizirati družbene institucije in ustvariti takšno okolje (npr. pravno, politično, ekonomsko), da bodo dobrine pravičnejše porazdeljene in da bodo lahko dosegle slehernega Zemljana.

Ekonomija delitve je torej ožji pojem in se ukvarja s praktičnimi vprašanji uveljavitve načela medsebojne delitve dobrin. V osnovi torej ločujemo *načelo (princip) medsebojne delitve dobrin*, ki je temeljno vodilo naših ravnanj, in *ekonomijo delitve* kot konkretno (ekonomsko) obliko medsebojne delitve dobrin (na primer delitev koles, delitev orodja, oblačil, hrane).

KAJ JE MEDSEBOJNA DELITEV DOBRIN

Medsebojna delitev dobrin nam ni nepoznana. V družinah je delitev dobrin samoumeven »ekonomski« odnos med vsemi njenimi pripadniki. Vsem staršem na svetu se zdi povsem naravno, da s svojimi otroki in drugimi družinskimi člani delijo »svoje« dobrine – hrano, stanovanje in drugo.

Antropologi ugotavljajo, da je bila človeška družba že od najzgodnejših začetkov utemeljena na sodelovanju in medsebojni delitvi dobrin, sodobne psihološke raziskave pa kažejo, da so že majhni otroci, še preden nam jim »uspe« privzgojiti sebičnost in tekmovalnost, naklonjeni sodelovanju in medsebojni delitvi. (6)

V lokalnih skupnostih že dolgo poznamo celo vrsto primerov medsebojne delitve dobrin (npr. skupna košnja trave, souporaba kmečkih pripomočkov; zadruga, gasilstvo), v zadnjem času pa lahko govorimo o pravem preporodu načela medsebojne delitve dobrin. Souporaba in izmenjava različnih stvari; časovne banke, knjižnice reči, kooperative; delitev koles, avtomobilov in orodij so samo nekateri primeri delitve v lokalnih in širših skupnostih.

Tudi na ravni države lahko govorimo o medsebojni delitvi dobrin. Danes skorajda v vseh državah sveta poznamo sisteme, ki z združevanjem sredstev iz različnih virov (davki, prispevki in drugi viri) oblikujejo skupni sklad oziroma sklade, iz katerih se zadovoljujejo potrebe vsega prebivalstva (na primer javno šolstvo, zdravstveno in socialno varstvo). Takšni sistemi delujejo po načelu medsebojne delitve dobrin in čeprav so marsikje daleč od popolnosti, so vendarle pomemben razvojni korak k naprednejšim oblikam medsebojne delitve dobrin.

Prav tako lahko rečemo, da je tudi dobrotelost oblika medsebojne delitve, vendar je njen temeljni problem ta, da zgolj »gasi« probleme, ne rešuje pa vzrokov zanje. Pomoč običajno pride samo do nekaterih ljudi in pri tem se pogosto dogajajo zlorabe. To, kar zares potrebujemo, je pravičen sistem medsebojne delitve dobrin, ki bi vsem ljudem zagotovil blaginjo. (7)

Če nam je medsebojna delitev poznana v družinah, do neke mere tudi na lokalni in državni ravni, pa na mednarodni ravni o medsebojni delitvi skorajda ne moremo govoriti. Države neusmiljeno tekmujejo za naravne vire, pri čemer so velike in bogate države v prednosti in v velikem obsegu izkoriščajo naravne vire revnejših držav. Skupne dobrine človeštva postajajo tržno blago, ki jih, namesto da bi zadovoljevale osnovne potrebe vseh ljudi, razporejajo interesi bogatih posameznikov, korporacij in držav.

Čas je, da medsebojna delitev dobrin postane temeljno načelo ekonomskih odnosov med svetovnimi državami, s čimer bi v kratkem času odpravili lakoto in revščino ter postavili resnično trdne temelje svetovnemu miru.

Uveljavitev načela medsebojne delitve dobrin bi pomembno prispevala tudi k ohranitvi globalnega okolja. Danes je namreč na svetu več kot dovolj dobrin za zadovoljevanje osnovnih potreb človeštva. Svetovna proizvodnja hrane na primer presega potrebo vseh ljudi, ki živijo na planetu Zemlja. Spodbujanje gospodarske rasti in potrošništva ne rešuje problematike lakote in revščine, celo nasprotno, še zaostruje jo in hkrati nezadržno uničuje naše skupno okolje.

Ne potrebujemo še več gospodarske rasti oziroma še več dobrin, potrebujemo pa njihovo pravičnejšo porazdelitev. Medsebojna delitev in sodelovanje sta na vseh družbenih ravneh jamstvo za blaginjo ljudi, ravnovesje v okolju in svetovni mir. Ne moremo govoriti o sodelovanju med državami, če med njimi ves čas poteka neusmiljena ekonomska vojna za dobrine.

Medsebojna delitev dobrin je pot do izpolnitve temeljne človekove »ekonomske« pravice, ki je že od leta 1948 zapisana v 25. členu Splošne deklaracije človekovih pravic:

»Vsakdo ima pravico do takšne življenjske ravni, ki zagotavlja njemu in njegovi družini zdravje in blaginjo, vključno s hrano, obleko, stanovanjem, zdravniško oskrbo in potrebnimi socialnimi storitvami; pravico do varstva v primeru brezposelnosti, bolezni, delovne nezmožnosti, vdovstva ter starosti ali druge nezmožnosti pridobivanja življenjskih sredstev zaradi okoliščin, neodvisnih od njegove volje.« (8)

KLJUČNI POMEN GLOBALNE DELITVE DOBRIN

»Predlagamo, da naj bi bila vsaka država naprošena, da naredi popis vseh svojih virov in potreb – kaj sama proizvaja in kaj mora uvažati. Nato naj bi bila vsaka država naprošena, da v skupni sklad prispeva to, kar ima – glede na potrebe – viška in tako ustvari velikanski mednarodni vir, iz katerega bodo lahko črpali vsi. Naravno je, da bi velike razvite države prispevale večjo količino, toda vsi bi donirali višek, ki ga ne potrebujejo.« (9)

Čeprav je načelo medsebojne delitve dobrin pomembno na vseh ravneh človeške družbe, pa je danes najpomembnejša njegova uveljavitev na globalni ravni. (10) Ta hip je na svetu še vedno skoraj 800 milijonov ljudi (11), ki trpijo zaradi lakote. Že danes svetovna pridelava hrane zadošča za prehrano približno 10 milijard ljudi, na svetu pa nas živi približno 7,3 milijarde (september 2015). Vendar vsako leto konča v smeteh kar od 30 do 50 % vse proizvedene hrane na svetu oziroma med 1,2 in 2 milijardama ton. (12) Ne potrebujemo torej še večje proizvodnje hrane oziroma še višje gospodarske rasti, temveč pravičnejšo in učinkovitejšo porazdelitev globalnih dobrin.

Globalni trgi ne bodo nikoli zagotavljali vsem ljudem na planetu dostopa do temeljnih dobrin, kot so voda, hrana, zdravila, primerna bivališča in dostop do izobraževanja ter zdravstvenega in socialnega varstva. Pomanjkanje teh dobrin je temeljni vzrok za vse številčnejše konflikte v različnih koncih sveta, ki se kadarkoli lahko razrastejo v vojne širših razsežnosti s povsem nepredvidljivimi posledicami.

Čeprav so svetovni problemi veliki, pa zanje ne potrebujemo zapletenih rešitev. Vzpostaviti globalni sklad, v katerega se bodo stekali presežki dobrin in iz katerega bodo države lahko prejemale dobrine, ki jim jih primanjkuje, je naloga, ki je v današnjih časih izjemnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij in sodobnih transportnih sredstev relativno preprosto izvedljiva.

Ta sistem (13) bi povsem odpravil stalno potrebo po mednarodni pomoči, današnje humanitarne organizacije pa bi se lahko učinkovito vključile v sistem globalne ekonomije delitve, saj imajo izjemno razvejane mreže za dostavo dobrin v najodročnejše kraje sveta. Vpliv takšnega sklada globalnih dobrin bi bil izjemno blagodejen za mednarodne odnose, saj bi države šele s tem začele resnično sodelovati med seboj.

V današnji ekonomski tekmi vseh z vsemi so mednarodni odnosi bolj podobni vojni kot pa miru; tudi tam, kjer ne rožlja orožje. Globalni sklad, ki bi omogočal učinkovit sistem delitve dobrin med državami, bi pomenil izjemno velik korak za človeštvo – resnično bi zaživel v svetu solidarnosti, sodelovanja, medsebojnega spoštovanja in miru, dobesedno v – novi dobi človeštva.

EKONOMIJA DELITVE V OKVIRU LOKALNE IN DRŽAVNE SKUPNOSTI

Medsebojna delitev dobrin na lokalni ravni danes doživlja pravi razcvet. Delitev koles in avtomobilov, souporaba različnih stvari, knjižnice stvari, sejmi rabljenih stvari so samo nekatere oblike delitve, ki se vsakodnevno pojavljajo po vsem svetu.

Skupna značilnost vseh teh oblik je, da je *dostop do stvari* pomembnejši kot njihovo lastništvo. Sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije omogočajo uporabnikom pregledno in stalno dostopnost stvari in storitev takrat, ko jih potrebujejo. V tem kontekstu lahko govorimo o pojmu *ekonomije delitve (sharing economy)* oziroma o različnih ekonomskih oblikah, ki temeljijo na načelu medsebojne delitve dobrin.

Ekonomijo delitve (14) torej lahko opredelimo kot *skupno ime za raznolike ekonomske oblike, ki uporabnikom omogočajo enostaven in stalen dostop (ang. access) do dobrin, ki jih oziroma, ko jih potrebujejo, ne da bi bili nujno njihovi lastniki.*

Ključne **prednosti** ekonomije delitve pred klasičnimi ekonomskimi modeli individualne potrošnje ([15](#)) so:

- univerzalna dostopnost dobrin (še posebej dobrin za zadovoljevanje človekovih osnovnih potreb);
- prihranek naravnih virov in finančnih sredstev (dobrene so dlje časa v uporabi, potrebno je manj dobrin in manj finančnih sredstev);
- več sodelovanja med ljudmi, večja solidarnost in bolj povezane družbene skupnosti (uporabniki so del omrežij, kjer si izmenjujejo informacije o dobrinah; se spoznavajo, delijo izkušnje, si pomagajo itd.).

Za **državo** pa je pomembno, da v zvezi z medsebojno delitvijo deluje predvsem na naslednjih področjih:

- Sodeluje v globalni delitvi dobrin (pripravi »inventuro« svojih presežnih dobrin in tistih, ki jih v državi primanjkuje, in skupaj z drugimi državami sooblikuje mehanizem medsebojne delitve dobrin).
- Razvija obstoječe modele socialne države, kjer imajo vsi prebivalci dostop do skupnega »sklada« dobrin, kot so javno šolstvo, zdravstvo, socialno varstvo, in do hrane, vode in drugih dobrin za zadovoljevanje svojih osnovnih potreb.
- Spodbuja in oblikuje primerno okolje za razvoj ekonomije delitve (ustrezna zakonodajna in davčna ureditev, različne oblike spodbud itd.).

Načelo medsebojne delitve dobrin se torej **izraža kot:**

- pravična porazdelitev dobrin, ki so ključnega pomena za zadovoljevanje osnovnih potreb vseh ljudi (npr. hrane, vode in zdravil);
- učinkovita »deljena uporaba« za to primernih dobrin (npr. koles, orodij in hišnih pripomočkov).

NEKAJ PRIMEROV EKONOMIJE DELITVE

Poznamo številne oblike ekonomije delitve, ki jih lahko izvajajo podjetja (profitne oblike), lokalne skupnosti, društva in druge organizacije (praviloma neprofitne oblike). Oglejmo si nekaj primerov.

Knjižnica reči, Slovenija

»Knjižnica REČI je neprofitna izposojevalnica najrazličnejših predmetov za prosti čas, ki deluje po vzoru klasične knjižnične izposoje. V teh časih, ko imajo ljudje vse manj denarja, si lahko z izposajo namesto kupovanjem nadomeščamo manjkajoče predmete. Souporaba pa prinaša še številne druge koristi.« [\(16\)](#)

Landshare, Velika Britanija

Landshare (delitev zemlje) je brezplačna spletna platforma, ki omogoča, da lahko ljudje, ki bi želeli obdelovati zemljo, poiščejo ustreznega ponudnika zemlje in obratno. Od leta 2009 se je temu sistemu priključilo približno 75.000 članov, ki ponujajo ali obdelujejo zemljo, lahko pa tudi samo pomagajo drugim. Posameznik, ki želi obdelovati zemljo, poišče ustreznega ponudnika, s katerim se dogovorita za vse podrobnosti; pogosto se »plačilo« izvede kar v obliki dela pridelka ali na kakšen drug dogovorjen način. [\(17\)](#)

Menjalni krog, Slovenija

»Menjalni krog je lokalni menjalni sistem (LETS – Local exchange trading sistem), katerega namen je vzpostaviti uravnoteženo odprto skupnost za medsebojno izmenjavo dobrin, storitev in medsosedske pomoči. Deluje od decembra 2012, ko je skupina navdušencev izvedla prvi testni dogodek – izmenjavo novoletnih daril. Prvi menjalni krog je bil organiziran v Zagorju. Od takrat naprej prirejajo mesečne menjalne sejme in druge dogodke, na katerih so si prebivalci do sedaj izmenjali novoletna darila, pustna in druga oblačila, obutev, semena in sadike, domače pridelke in shranke, peciva in kruh ter knjige.« [\(18\)](#)

Bicikelj, Slovenija

Delitev koles se s sodobno tehnologijo odklepanja/zaklepanja, enostavno dostopnostjo in nizkimi cenami uveljavlja kot priljubljena storitev, ki dopolnjuje javni promet, prispeva k manjšemu onesnaževanju mest in okolja na splošno. ([19](#))

Sharefood.de

Foodsharing.de je spletna platforma za delitev hrane. Kdor ima presežke hrane, jo ponudi prek sistema delitve, tisti pa, ki jo potrebuje, jo poišče, če je na voljo. Tako hrana doseže ljudi, ki jo potrebujejo, hkrati pa se prihrani veliko hrane, ki bi drugače končala v smeteh. ([20](#))

Doslej smo opisovali neprofitne oblike ekonomije delitve, na kratko omenimo še dve uspešni podjetniški oziroma profitni obliki, ki delujeta na mednarodni ravni, Zipcar in Airbnb. Vendar pri teh podjetjih bolj kot temeljna načela medsebojne delitve začenja prevladovati pohlep po čim višjem dobičku.

Zipcar, ZDA

Podjetje Zipcar je največje svetovno podjetje za delitev avtomobilov, ki deluje v več državah. Avtomobili so na voljo na različnih lokacijah v mestih, uporabnik pa vse storitve (rezervacija, odklepanje, plačilo itd.) opravi prek najsodobnejših informacijsko-komunikacijskih tehnologij – računalnika ali mobilnega telefona. ([21](#))

AirBnb, ZDA

Airbnb je »spletni trg« za oddajo in najem bivalnega prostora. Ljudem omogoča, da prek svetovnega spleta oddajo bivalni prostor, ki ga trenutno ne potrebujejo (npr. ležišče, sobo, celo stanovanje, hišo), in si s tem zagotovijo dodaten zaslužek. Na drugi strani pa si popotniki lahko zagotovijo ugodno bivanje v skladu s svojimi finančnimi zmogljivostmi in željami ter spoznajo lokalne navade prebivalstva. ([22](#))

DRUŠTVO ZA MEDSEBOJNO DELITEV DOBRIN

Medsebojna delitev dobrin je edina prava alternativa današnjemu ekonomskemu sistemu sebičnosti in pohlepa. Zdaj je več kot primeren čas za čim intenzivnejše aktivnosti za promoviranje in uveljavljanje medsebojne delitve v širši javnosti.

Društvo za medsebojno delitev dobrin si bo prizadevalo za čim širšo prepoznavnost načela medsebojne delitve dobrin na različnih družbenih ravneh – v lokalnih skupnostih, v državi in v sodelovanju z drugimi sorodnimi organizacijami tudi na mednarodni ravni.

Društvo si bo še posebej prizadevalo za oblikovanje mehanizma medsebojne delitve ključnih dobrin v okviru mednarodne skupnosti, saj je medsebojna delitev dobrin na globalni ravni bistvenega pomena za nujno potrebne družbene, ekonomske in okoljske spremembe.

Društvo bo prav tako spodbujalo razvoj in uveljavljanje različnih oblik medsebojne delitve dobrin na lokalni, državni in globalni ravni ter pri tem sodelovalo s podobno mislečimi posamezniki, skupinami in organizacijami v Sloveniji in v mednarodni skupnosti.

Ključne aktivnosti društva:

- promoviranje medsebojne delitve v javnosti (mediji, internet ...);
- oblikovanje različnih pobud (peticije, zakonodajne pobude ...);
- organiziranje in sodelovanje v različnih aktivnostih, projektih in dogodkih;
- izobraževanje;
- publicistična dejavnost, vključno s prevajanjem literature;
- povezovanje s podobno mislečimi posamezniki, gibanji in organizacijami;
- organiziranje predavanj, srečanj in okroglih miz itd.

Ideja medsebojne delitve dobrin se zdi marsikomu nekaj nemogočega, neuresničljivega in celo naivnega. A tako je vedno, ko gre za nekaj novega. Danes se nam zdi, da do izdelkov pridemo samo v trgovini, a obstaja še tisoč in en drugačen način. Lahko na primer organiziramo sejem medsebojne delitve, ki »v obtok« spravi stvari, ki ležijo v naših omarah, garažah, na podstrešju. A to je le ena možnost; v preteklosti so ljudje poznali zelo raznolike načine kroženja dobrin.

Za večjo prepoznavnost lahko podpišemo peticiji in se poučimo o medsebojni delitvi. Nič ne pride samo po sebi, potreben je naš prispevek.

PETICIJI

Trenutno poteka podpisovanje dveh peticij, ki spodbujata k razmisleku in aktivnostim v smeri medsebojne delitve dobrin.

Pridružite se globalnemu pozivu k medsebojni delitvi dobrin

»Kot globalni državljani in organizacije, ki podpiramo skupno dobro vsega človeštva, prepoznavamo naslednje:

Medsebojna delitev dobrin je naša človeška narava

Prakticiranje medsebojne delitve dobrin je sestavni del tega, kako živimo v svojih družinah in skupnostih, čeprav smo ustvarili družbo, ki nadvse spodbuja pohlep, sebičnost in materialistične vrednote. Zdaj je čas, da ustvarimo enakopravnejši in bolj združen svet – svet, ki odseva in podpira tisto, kar v resnici pomeni biti človek.

Temeljni vzrok svetovne krize je, ker nismo zmožni deliti med seboj

Po vsem svetu vidimo tragične posledice tega, ker nismo zmožni deliti med seboj. Ne moremo več prenašati vse večjega razkoraka med bogatimi in revnimi, prekomerne in potratne uporabe omejenih planetarnih virov ter nenehnih konfliktov, ki jih sprožata agresivna konkurenčnost in sebičnost držav.

Medsebojna delitev dobrin je ključ za stvaritev boljšega sveta

Nujno moramo reformirati svoje politične in ekonomske sisteme, tako da jih bomo bolje uskladili z načelom medsebojne delitve. Brez pravičnejše porazdelitve premoženja, moči in virov, tako znotraj držav kot med njimi, ne bo mogoče vzpostaviti pravičnejše in trajnostne prihodnosti.

Zahteva po medsebojni delitvi dobrin po vsem svetu narašča

Medtem ko vlade še naprej delujejo po starem, pa navadni državljani v doslej nevidenem obsegu pozivajo k medsebojni delitvi in pravičnosti. Nujno je, da še nadaljnji milijoni ljudi prevzamejo vodilno vlogo zagovornikov sprememb – blaginja Zemlje in prihodnjih generacij je odvisna od tega premika v globalni zavesti.

Medsebojna delitev dobrin je skupni smoter, ki nas vse združuje

Poziv k medsebojni delitvi je bolj kot kdajkoli prej osrednja zahteva vseh tistih, ki si prizadevajo za socialno pravičnost, skrb za okolje, resnično demokracijo in svetovni mir. Skupaj lahko združimo svoja prizadevanja v globalnem gibanju državljanov in organizacij, ki pozivamo k medsebojni delitvi v vsej njeni raznolikosti.

S podpisom te izjave potrjujemo temeljni pomen krepitve in razširitve vseh pristnih oblik medsebojne delitve dobrin v našem razdeljenem svetu. Zato dodajamo svoj glas k porajajočemu vsesvetovnemu pozivu k medsebojni delitvi dobrin in se zavezujemo, da bomo ob vsaki priložnosti sodelovali v tej izjemno pomembni razpravi.«

Povezava do peticije: <http://www.sharing.org/global-call/slovenian>.

Sprejeti princip medsebojne delitve dobrin in delovati

Na spletni strani največje skupnosti, ki s peticijami združuje milijone ljudi po svetu, Avaaz ([23](#)), je v angleškem jeziku objavljena peticija *To accept the principle of sharing and act* (*Sprejeti princip medsebojne delitve dobrin in delovati*).

Namen peticije je opozoriti na velik pomen globalne delitve dobrin za prihodnost človeštva in našega planeta, v osnovi pa je namenjena svetovnim voditeljem, da jih spodbudi k delovanju v tej smeri.

Peticija se glasi:

»Več kot 800 milijonov ljudi po vsem svetu je lačnih, čeprav je hrane dovolj za vse ljudi. Vsak dan po nepotrebnem umre približno 40.000 ljudi zaradi različnih vzrokov, ki so povezani z lakoto. Rešitev za to sramotno situacijo je zelo preprosta. Sprejeti moramo princip delitve in na globalni ravni začeti meddržavni program delitve, ki bo vsem ljudem omogočil zadovoljevanje njihovih osnovnih potreb.«

Povezava do peticije:

[https://secure.avaaz.org/en/petition/
To all world leaders To accept the principle of sharing and act/?pv=3.](https://secure.avaaz.org/en/petition/To_all_world_leaders_To_accept_the_principle_of_sharing_and_act/?pv=3)

PRIPOROČLJIVI VIRI

Share The World's Resources

Mednarodna nevladna organizacija Share The World's Resources ([24](#)) (Medsebojna delitev svetovnih virov), ki ima status posvetovalnega telesa pri Ekonomskem in socialnem svetu Združenih narodov (Economic and Social Council of the United Nations; ECOSOC), si prizadeva za uveljavitev načela medsebojne delitve dobrin na globalni ravni. O načelu medsebojne delitve dobrin je v več člankih razmišljal njen ustanovitelj Mohammed Mesbahi; navajamo nekaj odlomkov v slovenskem prevodu:

Dialog o medsebojni delitvi hrane

»Resnični pomen uvajanja medsebojne delitve v svetovne zadeve je, da prinaša ravnovesje v človeško družbo in v naravo, tako da je vsemu in vsakomur na tem svetu zagotovljena njegova božanska pravica, da se razvija. Zato globalna medsebojna delitev hrane pomeni veliko več kot le končno izkoreninjenje lakote, kajti ta delitev nas bo vodila k novemu globalnemu zavedanju o našem razmerju do drugih ljudi in do narave.« ([25](#))

Komercializacija: antiteza medsebojne delitve

»V resnici ni komercializacija nič manj kot tiha vojna, vojna proti človeškemu razvoju in evoluciji. Tega ne moremo bolj poudariti: komercializacija je vojna. Ne samo vojna med različnimi stranmi, med konkurenčnimi državami ali rivalskimi plemeni, ampak vojna v nas samih. To je vojna, ki se bije v vsakem gospodinjstvu, v vsaki skupnosti in narodu, saj je komercializacija tako zvita, tako inteligentna in tako dobro pozna človeške slabosti. Komercializacija zelo dobro pozna našo čustveno naravo, saj v njej prebiva in z njeno pomočjo manipulira. Iz tega prostora vstopa v naša prepričanja in ideologije ter spodbuja različne politične skupine in stranke, da se borijo med seboj.« ([26](#))

Združevanje ljudi sveta

»Ko bodo vse države prišle skupaj in si delile svetovne vire, ko bo človeštvo vzpostavilo ravnovesje v zavesti in naravi – bo to moč v največjem pomenu. Vsi ti tako imenovani vplivni ljudje se v naši današnji družbi ohranjajo samo s trgovanjem, z zakoni, ideologijami in s prepričanji. Šele ko se ljudje ne bodo več uklanjali njihovi avtoriteti in bodo prišli skupaj kot eno, bomo videli, kaj je v resnici moč. Naj ponovimo slogan, ki je pogosto napisan na protestnih plakatih: Zakaj smo prestrašeni, če je njih tako malo in nas tako veliko?« (27)

Diskurz o izmih in načelo medsebojne delitve

»Težave človeštva so postale tako velike, da je zdaj ključnega pomena uvedba načela medsebojne delitve znotraj vsake države in med njimi. To je bistvenega pomena v več pogledih: prvič, da se sprostita radost in ustvarjalnost, inherentni vsakemu človeškemu bitju, vendar pogosto zatrti z ekonomsko stisko in družbenim propadanjem ter z obsegom depresije, ki zdaj po vsem svetu dosega epidemične razsežnosti. Drugič, uveljavitev načela medsebojne delitve je dobresedno življenjskega pomena za milijone moških, žensk in otrok, ki živijo brez zadostnih sredstev za preživetje in vsakodnevno po nepotrebnem umirajo zaradi revščine in ozdravljivih bolezni. Nadalje je pomembna vključitev načela medsebojne delitve v meddržavno politiko, če želimo pridobiti možnost za preprečitev okoljske katastrofe, kajti zmanjkuje nam časa, ki ga potrebujemo za hitro preoblikovanje družbe. Svet je zbolel in je v stanju izrednih razmer, zato lahko samo medsebojna delitev zagotovi primerno zdravljenje z ustreznimi zdravili. Pri tem ostajamo negotovi zaradi manjkajočega ključnega dejavnika, torej kolektivnega razumevanja medsebojne delitve kot izvedljive rešitve težav, našega zadnjega upanja. Brez vesplošnega javnega zavedanja o medsebojni delitvi kot edinem izhodu iz krize bo nemogoče doseči, da bi to zanemarjeno načelo lahko uveljavili v svetovnih zadevah.« (28)

Božič, sistem in jaz

»Če razumemo psihološko dejstvo, da je družba podaljšek nas samih in da SMO MI VSI sistem, tako na državni kot na mednarodni ravni, potem ne bomo več izjavili, da je »bilo od nekdanj tako«, ko se bomo srečevali z revščino, nepravilnostjo in korupcijo. Celotna dinamika naše zavesti se bo temeljito spremenila, ko se bomo začeli zavedati, da nihče ni imun za probleme človeštva in se bomo končno pridružili demonstracijam za svobodo in pravičnost, ki so izbruhnile v sleherni državi. Samozadovoljnost tistih, ki krivijo sistem, nato pa ne storijo ničesar, da bi spremenili situacijo v svetu, je v resnici oblika šarlatanstva.«

»Zdaj pa prosimo, da vsaka vlada izvede lastno inventuro presežnih državnih virov, nato pa naj se države ob pomoči Združenih narodov ukvarjajo z logistiko razporejanja teh presežkov po svetovnih regijah, ki so v največji stiski. Pri tem ne gre za dobrodelnost, če se spremembe uvede z novimi medvladnimi dogovori, s katerimi je mogoče dolgoročno odpraviti življenjsko ogrožajoče pomanjkanje in bolezni, ki jih je mogoče preprečiti. Vemo, da veliko držav proizvaja daleč več, kot potrebujejo. Predvsem ko gre za žitarice in druga osnovna živila, ni preveč prositi družino narodov za globalno inventuro vsega, kar v preobilju proizvaja, da bodo nato države medsebojno delile svetovne vire za odpravo lakote in skrajne revščine. Če pa naša vlada tega noče storiti, moramo v velikem številu zasesti ulice, da bo velikanska moč ljudskega glasu postavila prave ljudi na položaje, takšne ljudi, ki bodo prisluhnili rastočim pozivom za svobodo, enakost in pravičnost.« (29)

Share International

Share International ([30](#)) je mednarodna organizacija s sedežem v Londonu, ki zadnjih nekaj desetletij »seje semena« novih časov, drugačnih medsebojnih odnosov, drugačnega pogleda na svet. Kar je danes utopično, eksotično, nenavadno, morda celo noro, bo jutri nekaj povsem sprejemljivega in normalnega.

Že ime Share International (Medsebojna delitev na mednarodni ravni) pove bistvo: v središču prihodnjih medčloveških in mednarodnih odnosov je medsebojna delitev dobrin. Poleg velikanskega pomena medsebojne delitve za prihodnost človeštva pa nam organizacija Share International nevsiljivo predstavlja še eno veliko zgodbo prihodnosti – prihod učitelja človeštva, Maitreje, ki pravi:

»Če ne bomo delili dobrin, ne bo pravičnosti. Če ne bo pravičnosti, ne bo miru. Če ne bo miru, ne bo prihodnosti.«

»Medsebojna delitev dobrin, pravičnost, bratstvo in svoboda niso novi pojmi. Človeštvo je od nekdaj stremelo k tem sijočim zvezdam. Zdaj, prijatelji moji, jih bomo zasidrali v svetu.«

Drugi viri

Shareable (<http://www.shareable.net/>) – veliko informacij o različnih oblikah ekonomije delitve.

Medsebojna delitev – blog (<http://delitev.blogspot.com/>) – številni zapisi o načelu medsebojne delitve dobrin, ekonomiji delitve in drugih aktualnih družbenih in ekonomskih temah.

Medsebojna delitev (<http://www2.arnes.si/~rkralj3/>) – več publikacij (knjig) o medsebojni delitvi dobrin, ki so prosto dostopne.

Medsebojna delitev dobrin je velika »zgodba« naše prihodnosti.

Prav je, da postanemo del nje in prispevamo k miru in blaginji v svetu.

OPOMBE IN VIRI

1. Ocenjuje se, da današnja proizvodnja hrane zadošča za nahranitev 10 milijard ljudi. A čeprav je na svetu danes približno 7,3 milijarde prebivalcev (2015), milijoni še vedno trpijo zaradi lakote ali kronične revščine. Glej: [We Already Grow Enough Food for 10 Billion People ... and Still Can't End Hunger](#). ([Nazaj na besedilo](#))
2. Številni avtorji so danes ovrgli izjemno zakoreninjen mit o tako imenovani neposredni menjavi med ljudmi (jaz tebi – ti meni takoj nekaj drugega v zameno), ki naj bi se pojavila že zgodaj v človeški družbi in naj bi postavila temelje današnji menjalni oziroma denarni ekonomiji. V resnici so ljudje razvili celo vrsto ekonomskih oblik souporabe, obdarovanja, delitve skupnih dobrin, oblikovanja skupnih »skladov« itd. Prej bi lahko rekli, da je bil poudarek na kroženju dobrin v korist celotne skupnosti. Na primer: **David Graber**, Dolg, *cf, Ljubljana, 2014 in **Marcel Mauss**, Esej o daru, Studia Humanitatis, 1996. ([Nazaj na besedilo](#))
3. [Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU](#): deliti. ([Nazaj na besedilo](#))
4. Zavedati se moramo, da načela medsebojne delitve ni mogoče opredeliti z nekaj stavki. O načelu medsebojne delitve je veliko razmišljal Mohammed Mesbahi, ustanovitelj organizacije Share The World's Resources – glej poglavje Priporočljivi viri. ([Nazaj na besedilo](#))
5. Beseda *princip* izhaja iz latinske besede *principum*, ki pomeni »začetek, osnova vsega, kar obstoji; ustvarjalni vzrok« in med drugim pomeni »(spoznavno) načelo, vodilo, osnovno vodilno načelo (kot smernica za življenje in delovanje); najvišja življenjska resnica«. France Verbinc: Slovar tujk, CZ, 1989, str. 572. ([Nazaj na besedilo](#))
6. Michael Tomasello. [Why We Cooperate](#), The MIT Press, 2009 (glej tudi: [Preživetje najprijaznejših](#) in [Sodelujoči državljani sveta](#)). ([Nazaj na besedilo](#))
7. Glej tudi: [A primer on global economic sharing](#) in [Heralding Article 25: a strategy for world transformation](#)). ([Nazaj na besedilo](#))
8. [Splošna deklaracija človekovih pravic](#). ([Nazaj na besedilo](#))
9. Mojster –, prek Benjaminu Crema: [Osnutek za medsebojno delitev](#), Share International, december 2013. ([Nazaj na besedilo](#))
10. V tem smislu lahko govorimo o pojmu *globalna ekonomija delitve*. ([Nazaj na besedilo](#))
11. World Food Programme; [Hunger Statistics](#). ([Nazaj na besedilo](#))

12. Eric Holt Gimenez: [We Already Grow Enough Food For 10 Billion People – and Still Can't End Hunger](#), 2012, 2014 in Institution of Mechanical Engineers, [Global Food; Waste Not, Want Not](#). ([Nazaj na besedilo](#))
13. Naj ponovimo, da takšen sistem medsebojne delitve dobrin ne bi pomenil konca trgovine in podjetništva. Ta sistem pa bi odpravil največjo pomanjkljivost današnje ekonomije – nezmožnosti, da bi vsem ljudem omogočila vsaj zadovoljevanje njihovih osnovnih potreb. ([Nazaj na besedilo](#))
14. Več o ekonomiji delitve v magistrski nalogi [Inovativni podjetniški modeli ekonomije delitve v Sloveniji](#). ([Nazaj na besedilo](#))
15. Eden izmed izrazov, ki ga lahko štejemo v okvir ekonomije delitve, je tudi *sodelovalna potrošnja (collaborative consumption)*, kjer se poudarja drugačen, skupen pristop do potrošnje in tudi uporabe različnih dobrin. ([Nazaj na besedilo](#))
16. <http://www.knjiznicareci.si/> ([Nazaj na besedilo](#))
17. <http://www.landshare.net/index/> ([Nazaj na besedilo](#))
18. <http://lets-zasavje.blogspot.com/> ([Nazaj na besedilo](#))
19. <http://www.bicikelj.si/> ([Nazaj na besedilo](#))
20. <http://foodsharing.de/> ([Nazaj na besedilo](#))
21. <http://www.zipcar.com/> ([Nazaj na besedilo](#))
22. <https://www.airbnb.com/> ([Nazaj na besedilo](#))
23. <https://www.avaaz.org/en/> ([Nazaj na besedilo](#))
24. <http://www.sharing.org/> ([Nazaj na besedilo](#))
25. <http://www.sharing.org/information-centre/articles/dialog-o-delitvi-hrane> ([Nazaj na besedilo](#))
26. <http://www.sharing.org/information-centre/articles/komercializacija-antiteza-medsebojne-delitve> ([Nazaj na besedilo](#))
27. <http://www.sharing.org/information-centre/articles/zdru%C5%BEevanje-ljudi-sveta> ([Nazaj na besedilo](#))
28. <http://www.sharing.org/information-centre/articles/diskurz-o-%E2%80%98-izmih%E2%80%99-na%C4%8Delo-medsebojne-delitve> ([Nazaj na besedilo](#))
29. <http://www.sharing.org/information-centre/articles/bo%C5%BEi%C4%8D-sistem-jaz> ([Nazaj na besedilo](#))
30. <http://www.share-international.org/> ([Nazaj na besedilo](#))